

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/49/2002

KONKUBINAT PAR HETEROSEKSUALNYCH I HOMOSEKSUALNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Po ogłoszeniu, że w Sejmie trwają prace nad projektem ustawy, w której przewiduje się możliwość legalizacji konkubinatu, sprawa ta stała się przedmiotem publicznej debaty nad różnymi aspektami takiego rozwiązania. W myśl opracowywanego projektu możliwość zalegalizowania konkubinatu miałyby nie tylko pary heteroseksualne, ale również związki homoseksualne. Legalizacja związków osób tej samej płci jest w Polsce kwestią kontrowersyjną, choć przyznanie partnerom pozostającym w takim związku niektórych praw przysługujących współmałżonkom akceptuje większość Polaków¹. Inną kwestią wzbudzającą kontrowersje była potencjalna nietrwałość takiego związku: w przygotowywanym projekcie ma się pojawić zapis, że konkubinaty mogłyby zostać rozwiązane przez jedną ze stron (inaczej niż małżeństwo).

Większość Polaków akceptuje prawo mężczyzny i kobiety do zalegalizowania konkubinatu² - związku, w którym partnerzy mieliby niektóre, lecz nie wszystkie prawa przysługujące współmałżonkom, korzystaliby z ekonomicznych udogodnień związanych z instytucją małżeństwa, lecz nie mogliby adoptować dzieci. Blisko jedna trzecia ankietowanych (31%) zdecydowanie opowiada się za tym, aby pary heteroseksualne miały taką możliwość, a zbliżona liczebnie grupa (29%) - raczej zgadza się z tym projektem. Około jednej trzeciej badanych (31%) sprzeciwia się legalizacji konkubinatu.

Zupełnie inny jest rozkład odpowiedzi na pytanie o legalizację związków osób tej samej płci. Trzy czwarte respondentów (76%) jest zdania, że pary homoseksualne nie powinny mieć prawa do legalizacji swojego związku, w tym blisko dwie trzecie (62%) wyraża tę opinię w sposób zdecydowany. Jedynie co siódmy ankietowany (15%) akceptuje przyznanie im takiego prawa.

¹ Zob. komunikat CBOS „Postawy wobec małżeństw homoseksualistów”, kwiecień 2001.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (142) przeprowadzono w dniach 1-4 marca 2002 roku na liczącej 1065 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

RYS. 1. W SEJMIE ZŁOŻONA ZOSTAŁA PROPOZYCJA, ABY ZALEGALIZOWAĆ KONKUBINAT, CZYLI ZWIĄZEK DWÓCH OSÓB NIEBĘDĄCYCH MAŁŻEŃSTWEM. PARTNERZY MIELIBY NIEKTÓRE UPRAWNIENIA PRZYŚLUGUJĄCE MAŁŻONKOM, A ZWIĄZEK TAKI MOŻNA BY ROZWIĄZAĆ ZA WOLĄ TYLKO JEDNEGO Z PARTNERÓW. CZY, PANA(I) ZDANIEM, MOŻLIWOŚĆ ZALEGALIZOWANIA KONKUBINATU POWINNI(Y) MIEĆ:

KOBIETA I MĘŻCZYŻNA ŻYJĄCY WSPÓLNIE W ZWIĄZKU INTYMNYM

DWIE OSOBY JEDNEJ PŁCI ŻYJĄCE WSPÓLNIE W ZWIĄZKU INTYMNYM

Opinie na ten temat związane są z uczestnictwem w praktykach religijnych - im częściej badani biorą w nich udział, tym rzadziej popierają legalizację konkubinatu. Dotyczy to zarówno legalizacji związków heteroseksualnych, jak i homoseksualnych. Ze względu na udział w praktykach religijnych, największą liczebnie grupę badanych stanowią osoby, które deklarują, że uczestniczą w nich raz w tygodniu. Większość z nich akceptuje legalizację heteroseksualnych związków na opisanych zasadach.

Widoczna jest zależność między wiekiem badanych a akceptacją legalizacji konkubinatu, jeżeli miałyby dotyczyć par homoseksualnych. Ludzie młodzi znacznie częściej niż starsi badani są skłonni akceptować legalizację takich związków.

Z deklaracji ankietowanych wynika, że ok. 1% dorosłych Polaków żyje w stałym związku innym niż małżeński. (Zapewne osoby te byłyby zainteresowane proponowanym rozwiązaniem prawnym.) Być może jednak są to dane zaniżone - prawdopodobnie niektórzy badani pozostający w takich związkach podawali swój formalny stan cywilny.

		CBOS
Jaki jest aktualnie Pana(i) stan cywilny?		
Kawaler/panna		24%
Żonaty/mężatka		62%
Rozwiedziony(a)/w separacji		3%
Wdowiec/wdowa		10%
Żyje w innym stałym związku (stały partner)		1%

Jeżeli chodzi o stosunek do konkubinatu par heteroseksualnych, za jego zalegalizowaniem częściej niż inni opowiadają się ludzie rozwiedzeni lub pozostający w separacji, a stosunkowo rzadziej niż pozostali - wdowcy i wdowy. W tej ostatniej grupie wyjątkowo niska jest też akceptacja legalnych związków homoseksualnych, co wiąże się z wiekiem tych osób.

Tabela 1

Stan cywilny respondenta	Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zalegalizowania konkubinatu powinni mieć kobieta i mężczyzna żyjący wspólnie w związku intymnym?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Kawaler/panna	61	29	10
Żonaty/mężatka	60	31	9
Rozwiedziony(a)/w separacji	73	26	1
Wdowiec/wdowa	47	41	12
Żyje w innym stałym związku (stały partner)*			
	Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zalegalizowania konkubinatu powinni mieć dwie osoby jednej płci żyjące wspólnie w związku intymnym?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Kawaler/panna	20	70	10
Żonaty/mężatka	15	78	7
Rozwiedziony(a)/w separacji	18	74	8
Wdowiec/wdowa	4	84	12
Żyje w innym stałym związku (stały partner)*			

*Z powodu małej liczebności tej grupy nie można przedstawić rozkładu odpowiedzi

Opinie na temat konkubinatu są bardzo zróżnicowane w zależności od tego, czy możliwość jego zalegalizowania miałyby otrzymać pary heteroseksualne czy też homoseksualne. Większość Polaków uważa, że mężczyzna i kobieta powinni mieć możliwość zawarcia związku przynoszącego mniejszą ilość obowiązków, ale i mniej praw niż małżeństwo. Jednocześnie zdecydowana większość nie chce dać takiego prawa parom homoseksualnym.

Opracował

Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. W Sejmie złożona została propozycja, aby zalegalizować konkubinaty, czyli związek dwóch osób niebędących małżeństwem. Partnerzy mieliby niektóre uprawnienia przysługujące małżonkom, a związek taki można by rozwiązać za wolą tylko jednego z partnerów. Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zalegalizowania konkubinatu powinni mieć **Kobieta i mężczyzna żyjący wspólnie w związku intymnym?**

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	29	15	16	9	1065
Płeć						
Mężczyźni	32	29	14	13	11	508
Kobiety	30	28	16	18	7	557
Wiek						
18-24 lat	25	34	21	10	10	165
25-34	35	30	12	17	6	192
35-44	28	30	16	16	10	202
45-54	32	28	15	11	13	219
55-64	36	25	11	22	7	115
65 lat i więcej	30	24	16	22	8	172
Miejsce zamieszkania						
Wieś	25	26	20	17	12	394
Miasto do 20 tys.	26	28	9	16	10	147
20-100 tys.	32	38	15	18	7	211
101-500 tys.	40	33	8	15	4	184
501 tys. i więcej mieszk.	40	25	18	10	9	130
Wykształcenie						
Podstawowe	25	29	18	17	11	308
Zasadnicze zawodowe	34	26	15	14	11	305
Średnie	32	30	14	17	7	348
Wyższe	38	30	13	15	4	104
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	36	29	17	12	6	63
Prac. umysł. niż. szczebla	29	29	13	20	8	85
Pracownicy fiz.- umysł.	34	42	5	18	1	71
Robotnicy wykwalifikowani	34	25	21	12	8	81
Robotnicy niewykwalifik.	23	47	10	10	9	33
Rolnicy	31	23	26	13	7	54
Pracujący na własny rach.	40	26	14	12	8	37
Bierni zawodowo						
Renciści	31	28	10	18	12	122
Emeryci	30	23	13	25	9	197
Uczniowie i studenci	25	40	17	8	10	78
Bezrobotni	33	24	19	13	11	186
Gospodynie domowe i inni	18	36	21	11	14	57
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	36	26	15	17	7	156
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	27	35	11	21	6	71
sekt. pryw. poza rolnict.	36	34	15	9	6	156
prywatnym gosp. rolnym	24	29	27	13	6	59
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	25	29	24	13	9	181
300-399	34	31	10	14	12	92
400-599	29	28	18	17	7	212
600-800	36	28	10	15	11	162
Powyżej 800 zł	39	26	16	15	4	144
Ocena własnych war. mater.						
Złe	32	28	16	16	8	408
Średnie	30	29	16	14	10	468
Dobre	30	30	13	19	8	189
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	14	20	22	32	12	67
Raz w tygodniu	25	28	18	20	9	510
1-2 razy w miesiącu	37	28	16	14	5	167
Kilka razy w roku	39	36	11	6	8	199
W ogóle nie uczestniczy	44	26	6	8	16	121
Poglądy polityczne						
Lewica	43	31	11	9	5	287
Centrum	31	32	14	13	10	273
Prawica	21	25	20	26	9	247
Trudno powiedzieć	27	27	17	17	12	256

Tabela 2. W Sejmie złożona została propozycja, aby zalegalizować konkubinaty, czyli związek dwóch osób niebędących małżeństwem. Partnerzy mieliby niektóre uprawnienia przysługujące małżonkom, a związek taki można by rozwiązać za wolą tylko jednego z partnerów. Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zalegalizowania konkubinatu powinny mieć **dwie osoby jednej płci żyjące wspólnie w związku intymnym?**

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	11	14	62	9	1065
Płeć						
Mężczyźni	2	12	12	65	9	508
Kobiety	6	10	17	59	9	557
Wiek						
18-24 lat	6	19	20	48	7	165
25-34	6	17	10	54	13	192
35-44	4	9	16	67	5	202
45-54	2	7	15	66	9	219
55-64	2	9	8	70	10	115
65 lat i więcej	2	7	14	66	10	172
Miejsce zamieszkania						
Wieś	2	9	15	66	8	394
Miasto do 20 tys.	1	11	16	60	11	147
20-100 tys.	5	11	16	60	8	211
101-500 tys.	8	12	13	58	9	184
501 tys. i więcej mieszk.	5	16	9	57	12	130
Wykształcenie						
Podstawowe	2	11	13	64	9	308
Zasadnicze zawodowe	3	10	14	65	8	305
Średnie	6	11	16	68	9	348
Wyższe	5	14	12	59	10	104
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	2	18	11	61	8	63
Prac. umysł. niż. szczebla	8	11	12	60	9	85
Pracownicy fiz.- umysł.	9	12	18	56	6	71
Robotnicy wykwalifikowani	4	10	19	59	9	81
Robotnicy niewykwalifik.	0	21	5	59	15	33
Rolnicy	1	6	20	73	0	54
Pracujący na własny rach.	9	13	12	60	6	37
Bierni zawodowo						
Renciści	1	4	17	69	9	122
Emeryci	2	8	9	69	13	197
Uczniowie i studenci	8	32	16	34	10	78
Bezrobotni	4	9	15	65	7	186
Gospodynie domowe i inni	3	8	19	59	10	57
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	6	10	13	65	6	156
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	4	12	17	61	6	71
sekt. prywat. poza rolnict.	5	18	13	52	12	156
prywatnym gosp. rolnym	1	8	18	73	0	59
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	2	6	18	67	7	181
300-399	5	19	9	55	13	92
400-599	5	12	14	63	7	212
600-800	3	9	10	63	15	162
Powyżej 800 zł	5	11	9	69	6	144
Ocena własnych war. mater.						
Złe	4	9	17	62	9	408
Średnie	3	12	13	62	10	468
Dobre	6	14	13	62	5	189
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	0	2	13	79	7	67
Raz w tygodniu	2	7	14	70	8	510
1-2 razy w miesiącu	7	17	15	54	7	167
Kilka razy w roku	3	20	18	47	13	199
W ogóle nie uczestniczy	12	12	12	54	10	121
Poglądy polityczne						
Lewica	6	13	15	56	9	287
Centrum	2	14	13	62	8	273
Prawica	3	10	12	67	7	247
Trudno powiedzieć	3	6	17	63	11	256